

MEMO

Datum: maandag 10 juni 2024
Aan: Gemeenteraad
Portefeuillehouder: Wethouder de Bruijn
Van: C. van Haaften
Onderwerp: Toezegging 411, Ambachts- en Baljuwhuis

Toezegging 411

Er wordt een transcriptie van de bespreking in commissie Burger en Bestuur van 16 mei 2024, agendapunt Evaluatie verkoopproces Ambachts- en Baljuwhuis, toegevoegd aan het dossier.

Uitvoering

De transcriptie is opgesteld en aan het archiefdossier toegevoegd. De transcriptie is ook als bijlage bij deze memo gevoegd.

Transcriptie agendapunt 5 commissie B&B 16 mei 2024

Transcript van agendapunt 5 van de vergadering van de commissie Burger en Bestuur op donderdag 16 mei 2024 (in verband met de toezegging van wethouder De Bruijn bij agendapunt 8 van de raadsvergadering van 23 mei 2024).

Voorzitter: de heer mr. drs. C. Bremmer.

Griffier: de heer B.J. Urban.

Aanwezige commissieleden: de heren A. Deuzeman, W.J. van Duivendijk en T. Fabri MSc, mevrouw P.T.M. Kortekaas-Warmerdam, mevrouw K.S. van Meenen, de heren M.P.A. van Oostrum, A.L.R. Posthuma en B.W. Reinke en mevrouw J.C. Schroot.

Aanwezige leden van het college: mevrouw N. Stemerdink (burgemeester) en de heren P. de Bruijn, C.J. van der Elst en H.G. Schokker (wethouders).

5. Evaluatie verkoopproces Ambachts- en Baljuwhuis (raadsregistratienummer Z/23/078134/385981)

De **voorzitter**: Een extern onderzoeksbureau heeft op verzoek van het college een evaluatie uitgevoerd naar het verkoopproces van het Ambachts- en Baljuwhuis. Het college heeft het onderzoek naar de raad gestuurd ter bespreking van de conclusies en aanbevelingen. De aanbevelingen richten zich allemaal op het college en daarachter op de werkorganisatie. Wel is een algemene conclusie getrokken over de samenwerking tussen college en raad. Die komt terug in het tweede beslispunt; het is een agendapunt met twee beslispunten. Met de beslispunten is voorgesteld hoe het college de conclusie en daarnaast de aanbevelingen oppakt. Ik vraag u om vooral op de beslispunten te focussen, maar het staat u uiteraard vrij om te reflecteren op de conclusies; dat is logisch. We gaan dit doen in twee termijnen. We hebben hier twee portefeuillehouders bij. In algemene zin is wethouder De Bruijn portefeuillehouder voor het Ambachts- en Baljuwhuis, maar voor zaken met betrekking tot Bibob is de burgemeester de portefeuillehouder. Misschien kunt u bij de inbrengen een splitsing maken tussen vragen voor de heer De Bruijn en - als u op dat punt vragen heeft - vragen voor de burgemeester, gewoon omwille van de structuur van de discussie.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Het onderzoeksrapport is een degelijk rapport, waarin keurig uiteengezet is wat er achteraf kon worden achterhaald over het proces zoals dat gelopen is. Ik herken een aantal van de aanbevelingen. Ik zie ook dat het college die herkent en zaken heeft overgenomen. Het is natuurlijk ontzettend jammer dat we niet meer precies kunnen terughalen wat er is gebeurd, maar dat is natuurlijk ook inherent aan het feit dat er zo ontzettend veel mensen met dit dossier bezig zijn geweest. Ik noem alleen al de drie burgemeesters die ten tijde van dit dossier burgemeester in Voorschoten waren. We hebben het ook over drie verschillende wethouders. En dan heb ik het nog niet eens over de ambtelijke ondersteuning, waar ook de nodige wisselingen zijn geweest. Zoals de onderzoekers ook constateren, is in al dat spektakel de regie feitelijk niet gevoerd. Dat leidt dus tot een groot samenraapsel van toevalligheden en kortetermijnbesluiten. Dat is ontzettend jammer. Daar hebben we het op dit moment mee te doen met elkaar. Zoals gezegd is dit onderzoek ingezet om te evalueren en te leren voor de toekomst. Ik hoop dan ook maar dat we leren voor de toekomst en dat we, als we zoiets groots aanpakken, inderdaad regie nemen op dat proces en er continu alert op zijn dat we regie houden, dat die bij één functionaris ligt, wie dat dan ook moge zijn, en dat, als die functionaris vertrekt, er rekening mee wordt gehouden dat de regie wordt overgedragen. Dit is een heel belangrijke les.

Een andere les heeft ook met regie te maken. Het is de raad door het college af en toe bijzonder moeilijk gemaakt, omdat het college eigenlijk heeft verzuimd om duidelijk aan te geven wat het van de raad verwachtte: wat is de rol van de raad en welk besluit werd er van de raad verwacht? Met name in deel 2 - in deel 1 hebben we het onszelf als raad ingewikkeld gemaakt door op vele details wensen neer te leggen - heeft het college het ons en zichzelf heel ingewikkeld gemaakt door

de wensen- en bedenkingenprocedure op de verkeerde manier te voeren, omdat pas na de koop-overeenkomst naar de raad werd gegaan voor wensen en bedenkingen, waardoor de raad feitelijk buitenspel stond. Dat is ontzettend jammer. Dat heeft ons behoorlijk in een ongelukkige positie gebracht als raad maar ook als gemeente. Dit heeft toch ook wel gemaakt dat het proces zo ongelukkig en ook kostbaar is afgerond. Ik verwacht dat de redenen die wij niet weten en die rondom het Bibob-onderzoek in het licht zijn gekomen, niet deelbaar zijn. Dat vind ik in zekere zin teleurstellend, omdat het makkelijker is om begrip op te brengen voor wat je weet. Aan de andere kant begrijp ik heel goed dat je in sommige omstandigheden zaken niet wil weten. In die zin heeft het ons een hoop geld gekost om deze procedure te beëindigen. Ik denk dat dat niet had hoeven als we het in de juiste volgorde met de juiste waarborgen hadden afgerond. Dat vind ik ontzettend zonde.

Feit blijft dat het meest ergerlijk voor Voorschoten en onze inwoners is dat het pand op dit moment geen functie heeft. Ik hoop dat we er met elkaar in slagen om dat op een afzienbare termijn - ik zou bijna zeggen: op korte termijn -- echt te veranderen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Toen in februari, maart vorig jaar duidelijk werd dat er een onderzoek, een evaluatie, zou voorliggen, was mijn persoonlijke indruk wel een klein beetje dat dat ook een tactische vertraging was, want als je lang genoeg wacht, worden vervelende politieke dossiers vanzelf oude koeien die je vooral in de sloot moet laten. Nu, een dik jaar later, hebben we het rapport voor ons liggen. Mijn eerste gevoel was eigenlijk dat dat nog steeds klopt. Dat betekent niet dat het rapport geen waarde heeft. Ik heb de indruk dat het betrokken bureau KWINK degelijk te werk is gegaan en geleverd heeft wat aan hen gevraagd werd en gevraagd kon worden, gegeven de beperkingen waar ook zij tegen aanliepen. Ik wil daarom eerst mijn waardering uitspreken voor de onderzoekers. Er zijn wat ons betreft weinig écht nieuwe gegevens uit gehaald, maar het is wel een gedegen uiteenzetting en ik vind de conclusies grotendeels zinnig.

De evaluatie onderscheidt drie fasen, waarbij het verschil opvalt tussen de eerste twee - de verkenning van de onderhandse verkoop en fase 2, de openbare verkoopprocedure - en daarna de laatste fase, de ontbinding van de verkoop. Ik begin bij de eerste twee fasen. Het was een ingewikkeld proces, met leerpunten voor de organisatie, het college en de raad. Veel van die aanbevelingen worden volgens de reactie van het college al opgepakt binnen de organisatie. Het is goed om dat te horen. Ik kan me grotendeels aansluiten bij de analyse van mevrouw Van Meenen, die anders dan ik een juridische achtergrond heeft; dat helpt altijd. De raad wordt onder andere aangesproken op de rolvastheid, specifiek ook met het oog op amendement 112. Ik was een van de drie indieners van dat amendement, toevallig ook de enige die hier nog actief is binnen de gemeente. Dan moet je altijd uitkijken, want voordat je het weet, ga je heel defensief reageren. Maar ik heb toch ook nog eens kritisch naar het amendement gekeken. Ik moet zeggen dat ik er voor een groot deel nog achter sta. Ik denk dat de aanpassingen aan de randvoorwaarden bij een openbare aanbesteding noodzakelijk waren. Een openbare bieding is niet vrijblijvend, zoals we in dit dossier ontdekt hebben. Je moet dus van tevoren goed nadenken over wat je wilt, want op het moment dat je het uitgebracht hebt en er een bod is, kun je niet meer terugkomen en zeggen dat je eigenlijk toch iets anders wilde. Ik denk wat dat betreft dus dat de raad niet verkeerd gehandeld heeft. Als je nu achteraf kijkt, heeft dat ook redelijk uitgepakt; dat was ook een deel van de analyse hier. De kritiek is terecht bij de toevoeging dat het van belang was dat er een meerderheid in de raad gevonden zou worden. Dat merkt het rapport op. Het was een poging om wat ook gezien wordt als een soort chronisch wantrouwen bij de raad, weg te nemen en tot een breed gedragen voorstel te komen, maar als ik daar nu naar kijk, denk ik dat het bestuurlijk onzuiver was en dat ik daar achteraf gezien mijn handtekening waarschijnlijk niet onder had moeten zetten. Tegelijkertijd was het een onhandig proces dat uiteindelijk wel de eindstreep gehaald heeft met een resultaat waar we eigenlijk helemaal niet zo ontevreden over waren. Het had dus een heel andere situatie kunnen zijn.

Rond het proces van de ontbinding liep de evaluatie tegen dezelfde muren aan als de raad eerder. Het rapport voegt wel iets wezenlijks toe. Het weet de rokken van de ui een beetje af te pellen tot we bij het centrum komen. En voor het eerst staat zwart-op-wit dat die beruchte raadsvergadering van 17 februari 2022 juridisch niet nodig was geweest. Dat wisten we wel; daar hebben we het de vorige vergadering over gehad. De onderzoekers constateerden dat het raadsvoorstel op een opmerkelijke en volgens mij ook verwarrende wijze een niet gerelateerde politieke kwestie mengde met wat er op dat moment kennelijk juridisch nodig was. Ik moet zeggen dat de betrokken wethouder in dit verhaal op dat moment ook voor de leeuwen werd gegooid. De evaluatie houdt de toon neutraal, maar wij krijgen hiervan wel een beetje een vieze smaak in de mond, vooral omdat - dat is iets wat het rapport niet zegt, omdat dat buiten het bereik van het rapport ligt - met een

beroep op een terloopse opmerking in dat raadsvoorstel het college zichzelf vervolgens bevoegd achtte om 3,5 ton uit te geven zonder daarover eerst in overleg te gaan met de raad.

Wat uiteindelijk dan wél de conclusie is, als we al die stukken afgepeld hebben, is dat het Bibob-onderzoek het probleem was en altijd geweest is. Wat daar precies gebeurd is, krijgen we niet te horen, ook niet naar aanleiding van wat tijdens de rechtszaak in het openbaar gewisseld is, zoals nu blijkt. Ik heb wel wat vragen bij de selectieve omissie die blijkt uit het feitenrelaas en ook over het mysterieuze onderzoek van januari 2023, waar verder niet te veel over gezegd kan worden. Ik bewonder het optimisme van de fractie van de Partij van de Arbeid, die daar vragen over gesteld heeft. Eerlijk gezegd denk ik niet dat we daar heel veel over gaan horen. Misschien is dat ook wel goed zo en moeten we zaken gewoon platslaan.

Er is een duidelijke verantwoordelijke voor het Bibob-onderzoek en we moeten constateren dat daar fouten gemaakt zijn. Dat is vervelend. Het klopt dat er een geheimhoudingsplicht is. Dat betekent dat we er verder ook niet zo heel veel over kunnen zeggen, maar dat betekent natuurlijk niet dat je daarom geen verantwoording kunt afleggen. Sterker nog: als er situaties zijn waarin wij als raad blind moeten kunnen vertrouwen op wat er voor ons gedaan wordt, moeten wij de bestuurlijke verantwoordelijkheid daarbij extra serieus nemen. Wat onze fractie betreft moeten we nog eens nadenken over wat dat betekent.

Wat voor ons wel duidelijk is, is dat we met dit raadsvoorstel niet heel erg blij zijn. Het eerste beslispunt, namelijk dat de aanbevelingen moeten worden overgenomen door het college, lijkt ons prima. Interne bedrijfsvoering is niet de taak van de raad. Dat is de scherpe rolverdeling waar het rapport ook op wijst. Het college kan ons wat ons betreft meenemen waar dat het college nuttig lijkt, maar ik zie eerlijk gezegd niet wat het voor deze raad toevoegt om een groen vinkje te zetten op pagina 72 van de Najaarsnota.

Met het oog op het voorgaande over wat we moeten concluderen uit dit rapport, valt het tweede beslispunt niet goed. Ook al deel ik dat een raad het college ruimte moet geven om zijn taken uit te voeren en dat het goed was geweest als daar in het verleden vaker besef van was geweest, het voelt niet goed om de voornaamste conclusie van deze raad naar aanleiding van wat er gebeurd is, te laten zijn dat wij het college meer hadden moeten vertrouwen. Dat voelt wat kafkaësk. Ik zou eigenlijk willen voorstellen dat we in plaats daarvan dit rapport ter beschikking stellen van het bureau dat het bestuurskrachtonderzoek uitvoert en dat bureau zijn eigen conclusies te laten trekken.

De **voorzitter**: Kunt u uw laatste conclusie herhalen? Want die is belangrijk.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Vanzelfsprekend, voorzitter. Ik zou voorstellen dat wij het rapport ter beschikking stellen van het bureau dat het bestuurskrachtonderzoek uitvoert en dat we dat bureau zijn eigen conclusies laten trekken.

De **voorzitter**: Betekent dit dat u met een amendement komt over het tweede beslispunt? Mag ik dat zo begrijpen? Want u zei net dat u ongelukkig bent met het tweede beslispunt.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik ben eigenlijk ongelukkig met beide beslispunten. Dan ligt het dus voor de hand om tegen te stemmen.

De **voorzitter**: Oké.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): De heer Deuzeman maakt mij heel nieuwsgierig met zijn laatste opmerking dat hij ongelukkig is met beide beslispunten. Ik hoorde hem zeggen dat hij akkoord gaat met beslispunt 1 over het overnemen van de aanbevelingen. Waar zit het ongelukkig zijn met beide beslispunten in, met name met beslispunt 1?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Dat is op zich een terechte vraag. We kunnen ons er geen buil aan vallen, maar het voelt als een hele procedure afwikkeling van wat uiteindelijk best een complexe kwestie was. Ik zie heel graag dat het college dit oppakt, maar ik denk niet dat het aan ons is om het college daar op zo'n manier op te controleren. Dit is echt interne bedrijfsvoering. Wat mij betreft zouden we dus kunnen volstaan met het ter kennisgeving aannemen van dit rapport en de conclusies daaruit.

De **voorzitter**: Ik ben even lastig. U zegt "zonder conclusies daaruit". Bedoelt u: zonder beslis-punt?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Als blijkt dat er in de raad breder zo over gedacht wordt, kan dat natuurlijk altijd op die manier in een amendement opgeschreven worden.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik heb een vervolgvraag aan de heer Deuzeman. Ik denk dat ik een heel eind met hem mee kan gaan in het feit dat het voornamelijk bedrijfsvoering betreft en dat wij daar als raad niet over gaan en niet moeten willen gaan. Maar een van de dingen die ik constateer - de onderzoekers hebben dat geconstateerd, maar ik ben daar gecharmeerd van - is dat de raad op bepaalde momenten eigenlijk geen duidelijke vragen heeft gekregen. Is dat wellicht iets wat we wél met elkaar zouden kunnen afstemmen in die zin dat we het college daaraan willen houden?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Dat vind ik een interessante suggestie van mevrouw Van Meenen. Ik zou erover na moeten denken hoe we dat op moeten schrijven, maar ja, waarom niet? Dat is wellicht een zinnige conclusie.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Om met de deur in huis te vallen, ga ik meteen door naar fase 2. Over de eerdere fases hebben mevrouw Van Meenen en de heer Deuzeman al goede woorden gezegd. Voor de inwoners is de uitkomst van dit onderzoek onbevredigend, al is er natuurlijk een goed onderzoek verricht. Met elkaar betalen we € 350.000 voor de schikking exclusief de ambtelijke inzet en alle bijkomende kosten, maar desondanks blijven cruciale vragen onbeantwoord. Het destijds door het college uitgedane persbericht naar aanleiding van de schikking trok bij velen een wenkbrauw omhoog. Dit alles tast het vertrouwen aan tussen de inwoners en het bestuur. Dat is in deze onrustige tijd een kwetsbaar punt, omdat iedereen zegt te verlangen naar herstel van vertrouwen. De stappen tot aan het inzetten van de Bibob zijn in dit rapport navolgbaar, los van de vraag of je het wel of niet eens bent met de gemaakte keuzes. Maar vanaf de Bibob wordt het ineens geheim. Op inhoud is dat logisch, want de essentie van de Bibob is het beschermen van vertrouwelijke informatie. Het is en blijft echter raden naar hoe het proces maar ook alles eromheen precies verlopen is. Transparantie van het proces schaadt helemaal niemand, maar die transparantie ontbreekt. Wij zien als fractie dan ook geen andere mogelijkheid dan te concluderen dat in het AB-huisdossier de Bibob-procedure onjuist is uitgevoerd, omdat het college gedurende de rechtszaak heeft besloten te schikken tegen een hoge prijs. Maar als deze conclusie onjuist is, horen we dat uiteraard graag.

Net als voor de heer Deuzeman is mijn persoonlijke les dat ik beter door had moeten vragen en had moeten reflecteren op mijzelf. Het spijt me dat ik dat kennelijk onvoldoende heb gedaan en te weinig heb doorgevraagd. Misschien had ik persoonlijk iets te veel vertrouwen in de taakuitvoering door anderen; vertrouwen, daar is het weer.

Er liggen nog veel vragen over gemaakte keuzes. Ik licht de belangrijkste eruit. In hoeverre speelden de aanbestedingsregels een rol in het hele proces? Dat missen we in dit rapport. Kan het college dit helder uitleggen? De eindindruk blijft zo vaag, en vaagheid voedt wantrouwen. Daarom vreemdt beslispunt 2 onze fractie, net als de heer Deuzeman al zei, want hoe kunnen we nu werken aan het verbeteren van vertrouwen terwijl er nog zoveel onduidelijkheid op tafel ligt? Wat is de doorslaggevende fout geweest waardoor we als gemeente genoodzaakt waren om te schikken? En welke les trekt het college hieruit, ieder in de eigen rol? Er is een moment geweest waarop het college zich realiseerde dat het zwak stond in de rechtszaak. Waren er andere opties dan schikken en is daar überhaupt naar gekeken? Wat was de belangrijkste reden of wat waren de belangrijkste redenen om akkoord te gaan met de schikking tegen het heel hoge bedrag, de € 350.000? We willen met dit rapport leren voor de toekomst inzake Bibob-onderzoeken, maar we lezen in het raadsvoorstel eigenlijk niks terug over belangrijke verbeterstappen daarin. Hoe is de bestuurlijke regie, de samenwerking in het college, nu geregeld bij Bibob-zaken? Want daar ging het volgens het rapport mis. Wie heeft die regie? Want er zijn nog steeds nieuwe Bibob-procedures, bijvoorbeeld bij nieuwe horecaondernemers. En hoe kunnen wij als raad nu controleren op dat proces? Ik ben ook nog op zoek naar het antwoord op de vraag welke vragen of kaders de raad had kunnen stellen, met name in of over de eindfase, om te voorkomen dat de verkoop van het AB-huis bij de rechtbank zou eindigen.

Ter afsluiting nog één opmerking. Zolang niet alle fouten op tafel liggen, knagen er gewetens. Iedereen maakt fouten. Dat is nooit leuk en je kan jezelf of een ander voor de kop slaan, maar om

verder te kunnen leven met gemaakte fouten, is meer nodig dan zwijgen of wijzen. Wanneer je een fout toegeeft en openbaar maakt, helpt dat om degene die opdraait voor de consequenties van de door jou gemaakte fout, de mogelijkheid te geven om jou te vergeven. Wanneer je een fout voor je houdt en toedekt, knaagt dat in jezelf maar ook bij anderen. Dat ondermijnt het vertrouwen van inwoners in de overheid, maar ook tussen de verschillende stakeholders in de overheid, of je nu ambtenaar, raads- of collegelid bent of inwoner. Ik vind het gewoon geen prettig gevoel om daar de rest van mijn leven mee rond te lopen. Als raadslid heb ik echt een knoop in mijn buik door dit dossier, omdat ik inwoners niet kan uitleggen waarom het is misgegaan. Daar is geen onderzoek voor nodig en dat lost een bestuurskrachtonderzoek niet op. Ook daarom denken wij dat beslispunt 2 geen toegevoegde waarde heeft.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Het AB-huis is op z'n zachtst gezegd een interessant dossier. Er ligt nu als gevolg daarvan een interessant onderzoek met conclusies en aanbevelingen. In de overkoepelende conclusies staat ergens het kopje "Goede intenties, onbevredigend resultaat". Wij als Voorschoten Lokaal vinden het eindresultaat, namelijk geen verkoop, eigenlijk best wel bevredigend. Onbevredigend is natuurlijk wel de € 350.000 die we hieraan kwijt zijn. Dat is natuurlijk heel erg jammer. Het uitgevoerde onderzoek is nuttig omdat het een mooie opsomming geeft van de feiten in chronologische volgorde - daar heeft iedereen wat aan - met een hele trits aan verbeterpunten. Het zijn goede aanbevelingen waar het ambtelijk apparaat van kan leren. Een ezel stoot zich immers niet twee keer aan dezelfde steen, waarbij ik niet wil aangeven dat het ambtelijk apparaat het synoniem is van een ezel; laat dat helder zijn.

Dit onderzoek leidt vervolgens tot het onderhavige raadsvoorstel, waarin twee beslispunten voorliggen. In beslispunt 1 kunnen wij ons vinden, maar over beslispunt 2 kan ik een ander gezegde over een andere viervoeter naar voren brengen: van achteren kijk je een koe in de kont. Het onderzoek is gericht op het weergeven van een feitenrelaas met aanbevelingen die omarmd zijn door het college met acties die het college gaat doen om dit in de toekomst te voorkomen. Wij zien dit rapport dan ook als een positief ding en kijken dus niet graag de koe in de kont. Wij kijken liever vooruit. Daarom vinden wij beslispunt 2 niet passen. Op basis van één dossier sinds de oprichting van de gemeente Voorschoten in 1282 de conclusie trekken dat er een beperkt vertrouwen is tussen raad en college, vinden wij veel te ver gaan; ja, iemand moet de geschiedenis erbij halen als de heer Maassen er niet is. Dit geldt zeker als in een bijzin in de conclusies van het rapport zonder onderbouwing wordt gesteld dat een beperkt vertrouwen tussen college en raad al veel langer zou spelen dan bij het verkoopproces van het AB-huis. Deze frase zou immers kunnen teruggrijpen op periodes uit de 13de, 16de of 19de eeuw. Om gebrekkig vertrouwen door de eeuwen heen op te hangen aan de huidige relatie tussen college en raad, vinden wij veel te ver gaan, met name omdat die relatie in deze raadsperiode juist erg goed is. Het onderzoek richt zich in grote mate op het scheeflopen van het proces in de vorige raadsperiode. Wij zouden beslispunt 2 daarom graag gewijzigd zien, óf met een verwijzing naar de vorige collegeperiode óf door het helemaal te schrappen, waar de heer Deuzeman al een beetje op aanstuurde; hij stuurde in ieder geval aan op een andere omschrijving van beslispunt 2. Ik voel op dit vlak dus een amendement aankomen; wellicht voelt mevrouw Van Meenen dat ook aankomen. Hoe wij hier verder mee omgaan, weten we nog niet. We wachten graag de beraadslaging in de commissie af.

De **voorzitter**: Het wordt een beetje een refrein: met beslispunt 1 kan men tot nu toe, met wisselende nuances, leven. Beslispunt 2 wordt tot nu toe over het algemeen niet ondersteund.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. We hebben het hier vandaag over het AB-huis. De grote vraag die boven de markt hangt, is natuurlijk waarom wij € 350.000 hebben moeten betalen. Of hebben we wellicht in onze handen mogen knijpen dat het "maar" € 350.000 is geweest? De bedoeling van dit onderzoek was om ervan te leren en om te weten wat er eigenlijk gebeurd is. Ik wil de onderzoekers in ieder geval hartelijk danken voor het onderzoek dat ze hebben uitgevoerd. Ik wil ook een pas op de plaats maken voor de ambtenaren die heel duidelijk een gevoel van onrust en vervelendheid hebben ervaren. Dat is gewoon niet fijn in zo'n periode waarin ook veel veranderingen hebben plaatsgevonden. Dat heb ik goed gezien.

Als ik nu zelf naar het onderzoek kijk, moet ik toch ook iets stevigere bewoordingen gebruiken, namelijk dat we daar als fractie eigenlijk niet zo positief over zijn. We vinden het onderzoek ongekend onbevredigend. Op twee dingen na hebben wij geen nieuwe zaken gelezen in het onderzoek. Het merendeel wist ik al, maar nu met de verschillende percepties van de betrokken personen. Er zijn eigenlijk twee nieuwe feiten gekomen: het financieel onderzoek uit januari 2023 en het feit dat

de gemeente haar eigen Bibob-beleid niet kende en dat ik onbedoeld mogelijk degene ben geweest die het college daar door het stellen van vragen over de regisseur ondermijning op gewezen heeft. Maar goed, dat is water onder de brug. Het stuk - dat geldt vooral voor de eerste twee fases van het onderzoek; verschillende collega-raadsleden refereerden daar al aan - is glashelder over bepaalde dingen. Maar dan ... Als het een beetje spannend begint te worden - wij kennen als raadsleden al deze spannende momenten in het onderzoek - geeft het rapport nadrukkelijk niet thuis. Ik wil daar een aantal voorbeelden van geven.

Het eerste punt dat ik graag naar voren wil halen, is het gesprek dat voormalig GroenLinks-wethouder Spil en de kopende partij hebben gehad. Wat is er nu precies gezegd tijdens dat gesprek wat tot een bepaalde moeilijkheid heeft geleid? Daar is iets niet goed gegaan; of misschien is er iets juist heel goed gegaan. Het blijft nu een beetje boven de markt hangen en het is onduidelijk.

Vervolgens de Bibob-procedure. De Bibob-procedure werd stopgezet op basis van een bijvangst, kennelijk een stevige bijvangst. Maar de grote vraag is natuurlijk - we kunnen de inhoud van het Bibob-onderzoek natuurlijk niet weten; mevrouw Schroot refereerde daar al aan - waarom het Bibob-onderzoek niet gewoon is afgerond. Dan zou het zomaar kunnen zijn - daar kunnen we verder ook niets meer over zeggen - dat de gemeente mogelijk steviger had gestaan in de procedure voor de rechtbank, want van mensen die bij die rechtszaak aanwezig zijn geweest, heb ik uit de tweede en derde hand begrepen dat de gemeente de procedure gewoon niet goed doorlopen heeft, eigenlijk op die manier getoetst is door de rechter en er daardoor zwakker uit kwam.

Vervolgens het externe onderzoek uit 2023, dat er plotseling ineens was; een verrassing voor mij en voor vele anderen. Nog groter was de verrassing over het feit dat de onderzoekers hier expliciet naar hadden gevraagd bij meerdere personen en te horen hadden gekregen dat sommige personen nergens van wisten of er simpelweg geen antwoord op gaven. Dat is verbazingwekkend. Afgelopen week heb ik daarover nog raadsvragen gesteld; ik heb de antwoorden vanmiddag om 17.00 uur nog binnengekregen. Eigenlijk hult het college zich in die beantwoording in stilzwijgen. Dat vind ik echt een gemiste kans, ook om daarover wat duidelijkheid te geven, al was het maar procedureel gezien. Het onderzoek heeft waarschijnlijk met het schikkingsbedrag te maken gehad, want uit de chronologie kunnen we halen dat op 18 januari 2023 een schikking is getroffen. Dat onderzoek moet rond dat tijdstip geweest zijn. Het één zal dus waarschijnlijk met het ander te maken hebben, maar dat is vanaf onze kant vooral een beetje filosoferen en hypothetiseren.

Vervolgens het laatste punt, de rechtszaak. We weten gewoon nog steeds niet waarom we minder sterk stonden in die rechtszaak. Kennelijk was de informatie minder hard of hebben we de procedure niet goed gevolgd. Er zijn verschillende ambtenaren bij geweest, zelfs een journalist, die het nadrukkelijk gevolgd heeft. De onderzoekers maken slechts een constatering. Dat vind ik echt een gemiste kans. De heer Deuzeman refereerde er in zijn bijdrage ook aan: als er voor de rest door het college geen duidelijke feiten zijn gegeven, moeten we ook gewoon kijken wie daar precies verantwoordelijk voor is geweest. Ik wil de burgemeester echt vragen wat haar idee is van hoe dit allemaal gegaan is, wat zij daar nog wél over kan zeggen en hoe we dit ook voor de toekomst anders gaan krijgen.

Nogmaals, het onderzoek is wat de PvdA-fractie betreft echt ongekend onbevredigend. Het geeft echt geen antwoord op de vraag hoe dit heeft kunnen gebeuren en laat heel veel ruimte over voor interpretatie. Ik hoop dat het college in staat is om mijn interpretatie weg te nemen en ervoor zorg te dragen dat de bewoners van dit dorp wat vertrouwen kunnen krijgen in de wijze waarop het college hiervan geleerd heeft en dat er met een goede, open blik op de toekomst verder kan worden gegaan.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. Er liggen aanbevelingen en conclusies voor naar aanleiding van het verkoopproces. Van het verkopen van het pand was het CDA net als Voorschoten Lokaal zeker geen voorstander. Daarom betreuren we de gevolgen van dit proces des te meer. De rode draad in de evaluatie is het gebrek aan regie op het dossier. Meerdere wethouders zijn hiervoor verantwoordelijk geweest, zoals ook door anderen is gememoreerd. De dossieropbouw liet duidelijk te wensen over. Hier vloeien grote leermomenten uit voort. Onze fractie meent een belangrijke speler te missen in het verhaal, namelijk de gemeentesecretaris. Klopt dat? Die komen wij niet zo zeer tegen, terwijl hij in die periode eigenlijk als rode draad aanwezig is geweest. Welke rol vulde hij hierin?

De fractie van het CDA is van mening dat men secuur te werk moet gaan bij een belangrijk onderwerp zoals een Bibob-onderzoek. Wij zouden burgemeester Stemerding willen vragen of zij, terugkijkend op hoe dit verlopen is, van mening is dat dit beter had gekund en, zo ja, hoe.

In de vorig jaar vastgestelde programmabegroting voor 2024 staat: "Naar aanleiding van in 2021 vastgestelde Bibob-normen wordt het lokale Bibob-beleid herijkt." Kan de burgemeester aangeven hoe het er nu voor staat met het herijken van ons lokale Bibob-beleid en - heel belangrijk daarbij - welke lessen voortvloeien uit het dossier van het AB-huis?

In beslispunt 1 in het raadsvoorstel wordt voorgesteld om de raad via de P&C-documenten te informeren over de uitvoering van de aanbevelingen. De fractie van het CDA ziet meer heil in het informeren van de raad na een jaar via een informatiebrief, waarin helder weergegeven kan worden hoe de aanbevelingen geïmplementeerd zijn of worden. We horen graag of onze hier in de commissie aanwezige collega's deze mening delen.

Beslispunt 2 roept ook bij ons vragen op. Het proces volgde Murphy's law. Het begon ooit met de opzet van een verkoop die vervolgens een soort negatief domino-effect heeft gehad op alle volgende zaken die daarmee samenhangen. Wij willen de beraadslaging van vanavond graag mee terugnemen naar de fractie om te kijken wat we met beslispunt 2 gaan doen.

De **voorzitter**: We hebben de eerste termijn van de zijde van de commissie gehad. Een van de kernpunten is gebrek aan regie; dat heb ik allerwegen horen zeggen. En: hoe kan die regie naar de toekomst beter en wat is sindsdien de stand van zaken met het oppakken van de regie? Ik denk dat dat ook een belangrijk aandachtspunt is. Er wordt over het algemeen positief geoordeeld over beslispunt 1. De CDA-woordvoerder deed zojuist een alternatieve suggestie. Op het tweede beslispunt wordt over het algemeen vrij kritisch gereageerd. Ik constateer dat dat nog onvoldoende steun heeft, maar het kan natuurlijk zijn dat de beantwoording van de zijde van het college daar verandering in brengt. Er zijn ook een aantal vragen die eruit schieten met betrekking tot de Bibob-procedure: hoe is die feitelijk verlopen en wie had verantwoordelijkheid? Maar ook: wat is sindsdien gebeurd, hoe staat het nu met de opzet van het Bibob-beleid, welke lessen hebben we inmiddels getrokken en zijn er verbeterpunten? Dat zijn volgens mij ook punten. De fractie van de Partij van de Arbeid heeft met name kritische vragen gesteld over het onderzoek van de tweede fase. Ik concludeer dat er in algemene zin veel waardering is voor het onderzoek: men zegt dat het grondig is gedaan en dat het keurig en netjes op een rij is gezet. Maar met name de fractie van de Partij van de Arbeid heeft toch een aantal kritische vragen gesteld over het onderzoek van de tweede fase en heeft een groot aantal vraagtekens geplaatst. Die hoef ik niet te herhalen.

Ik geef in eerste instantie het woord aan mevrouw Stemerding voor de Bibob-procedure. Daarna gaan we naar wethouder De Bruijn.

Burgemeester **Stemerding**: Voorzitter. In de eerste plaats ook mijnerzijds dank aan de onderzoekers voor het rapport. Ik denk dat er heel erg gedegen is gekeken naar hoe het hele proces is verlopen, ook vooral om ervan te leren. En ja, ook ik heb ervan geleerd, al voor het rapport en zeker als je alles zwart-op-wit leest.

Ik proberen uw commissie chronologisch mee te nemen in wat er is gebeurd, waarom tot sommige besluiten is gekomen en welke rol de Bibob heeft gespeeld - of liever gezegd: welke rol de Bibob niet heeft gespeeld - in de verdere procedure. Als ik het me goed herinner, heeft uw raad het raadsbesluit in februari 2021 genomen. In dat raadsbesluit - niet zozeer in de dingen zelf, maar in dat voorstel - zat tevens een opdracht voor een Bibob-onderzoek. Dat heeft mij altijd verbaasd. Ik ben verantwoordelijk voor alles, ook voor wat hier de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden. Ik neem daar dus ook de volle verantwoordelijkheid voor. Ik begreep niet waarom een Bibob-onderzoek onderdeel uitmaakte van dat raadsvoorstel, omdat een Bibob-onderzoek een regulier onderdeel moet zijn van de bedrijfsvoering. Dat betekent dat je een beleid - liever gezegd: beleidsregels - hebt op basis waarvan vervolgens, als er een horecaverunning of alcoholvergunning wordt aangevraagd of als er een vastgoedtransactie plaatsvindt - Bibob-procedures plaatsvinden. Dat is een verantwoordelijkheid en bevoegdheid van het bestuursorgaan de burgemeester. Uw raad moet erop kunnen vertrouwen dat die beleidsregels er zijn en ook worden uitgevoerd. Ik heb later geleerd - dat wist ik niet - dat het doen van onderzoeken in Voorschoten niet een kwestie was van reguliere bedrijfsvoering. De ontvlechting van de werkorganisatie met Wassenaar zal er ook een onderdeel van uit hebben gemaakt, maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ook in de daaraan

voorafgaande jaren het uitvoeren van een Bibob-onderzoek geen onderdeel uitmaakte van een regulier traject bij welke aanvraag - horecaverunning, alcoholvergunning - dan ook. Op een gegeven ogenblik ligt die vraag dus voor na, naar ik nu begrijp, een terechte zorg aan de zijde van uw raad. Dat had ik op dat moment onvoldoende door. Ik verwonderde mij er alleen over. Dat is dus leerpunt 1, zou ik bijna willen zeggen. Ik begreep dus waarom uw raad daar zo bovenop zat, maar dat betekent ook - dat is het hele lastige ervan - dat het ingewikkeld is op het moment dat dit zo nadrukkelijk naar boven komt, omdat je als bestuursorgaan nooit verantwoording kunt afleggen over een Bibob-onderzoek dat is uitgevoerd. Dat kan niet; dat gaat ook nooit gebeuren. Dat is ook de reden waarom ik eerder zei: uw raad had ervan uit moeten gaan dat ... Nogmaals, ik ben er, ook voor de afgelopen tien jaar, politiek verantwoordelijk voor dat dat niet zo was; laat dat heel helder zijn. Maar dat maakt dit zo ingewikkeld.

Enfin, de feiten waren zoals ze zijn: het Bibob-onderzoek werd gestart op basis van de toenmalige beleidskaders. Die kan men ook vinden op internet. Dat vind ik apart. Dat heb ik het afgelopen halfjaar moeten constateren, want als je één ding niet openbaar wil hebben, is dat dat je als gemeente laat weten - ik zou bijna willen zeggen: welke zaken je in het snotje hebt - waar je je op richt, omdat dat natuurlijk degenen in de kaart speelt die op een andere manier hun geld zouden willen gaan verdienen. Vandaar dat het beleidsregels zijn en een collegebevoegdheid is en dat de uitvoering ervan uiteindelijk bij het bestuursorgaan de burgemeester hoort. Nogmaals, ik realiseer mij dat uw raad met alle ervaringen - liever gezegd: het gebrek daaraan - daar wellicht een ongemakkelijk gevoel bij had. Ik gebruik nu mijn eigen woorden, maar ik zou me daar zomaar iets bij kunnen voorstellen.

De procedure is ingegaan. Die kennis bleek niet in huis te zijn. Ik neem aan dat ik er voldoende over heb gezegd waarom wij die kennis niet in huis hadden: het is namelijk nog nooit uitgevoerd. Dan huur je daar dus iemand voor in die daar volop verstand van heeft. De procedure loopt zoals elke Bibob-procedure loopt. Ik kom straks op hoe zaken gaan, maar zoals bij elke Bibob-procedure wil je voorkomen dat er verkeerde geldstromen worden gebruikt voor zaken, aankopen, vergunningen et cetera. Dat is gewoon een regulier, standaard Bibob-onderzoek. Daar is niets spannends aan, kan ik u verzekeren. Ik ben op een gegeven ogenblik geïnformeerd. Dat was in december 2021, januari 2022; dat blijkt ook netjes uit het rapport. Ik ben geïnformeerd. Misschien is het goed om aan te halen dat de Bibob-procedure nog liep. Ik ben geïnformeerd over het feit dat tijdens een gesprek tussen de beoogd koper en de toenmalige portefeuillehouder de toenmalige portefeuillehouder ruimte heeft geboden om het eigenaarschap, het koperschap, naar een andere eigenaar over te zetten. Dat staat ook in het onderzoek. Dan ontstaat er een volkomen nieuwe situatie, want de beoogd koper is A. Op het moment dat er tijdens het hele traject ruimte wordt geboden om een mede-eigenaar of een nieuwe eigenaar dat te gaan laten overschrijven, heeft een Bibob-onderzoek weinig effect meer, omdat je dan geen onderzoek meer doet naar de beoogd koper. Als je het sec bekijkt, is daarmee het verkoopproces, zoals er netjes in staat, in strijd geweest met artikel 3.14 van het Burgerlijk Wetboek. Dat is de reden waarom ik het Bibob-proces in januari heb stopgezet. Het Bibob-onderzoek - het proces, de inhoud - heeft dus geen enkele invloed meer gehad op de periode daarna. Het is namelijk stopgezet omdat er een fout was gemaakt in het verkoopproces. Daarbij eindigt het. De inhoud die er op dat moment lag, is dus niet gebruikt voor welk onderdeel dan ook. Ik heb daar ook geen conclusies uit getrokken, niets eigenlijk.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik wil graag een nadere toelichting op de woorden over het Bibob-onderzoek. Zegt u nu dat de Bibob-procedure is stopgezet omdat we het vermoeden hadden dat de koper niet dezelfde zou zijn in de koopovereenkomst en omdat de Bibob-procedure daarom niet op de juiste koper zag?

Burgemeester **Stemerink**: Ja en nee. Ik ga uitleggen waarom ik dat zeg. Ja, de koopovereenkomst was getekend, maar in het betreffende gesprek waar de heer Posthuma naar vroeg en dat hier ook in staat, is destijds de ruimte geboden om na het tekenen van de koopovereenkomst te wisselen van eigenaar of co-eigenaarschap; geef het beestje een naampje. Er ontstond in elk geval een volkomen nieuwe situatie. Dat is, zoals ik aangaf, in strijd met artikel 3.zoveel van het Burgerlijk Wetboek. Daarmee is er een fout gemaakt in het verkoopproces. Dat kan gebeuren; dat is namelijk menselijk. Dat is helemaal niet erg, denk ik dan maar zo. Wat ik toen als bestuursorgaan absoluut niet goed heb gedaan en waar ik echt gewoon een fout heb gemaakt, is dat ik u ... Met terugwerkende kracht zie ik dat het raadsvoorstel dat in de eerste week van februari van dat jaar voorlag, aan duidelijkheid te wensen overliet. Dat betekent dat ik een fout heb gemaakt, want ik had dit verhaal, dat ik hier nu gewoon vertel, toen aan u moeten sturen in een burgemeestersbrief,

want daarmee was die hele kou uit de lucht geweest. Ik heb daarin absoluut verzaakt. Ik kan daar alleen maar van leren. Ik was in de veronderstelling dat het daarmee voldoende was afgehecht, maar ik constateer dat dat niet het geval was. Daar heb ik absoluut van geleerd. Ik weet ook nog als de dag van gisteren waar ik was en wat ik deed en ik weet nog dat ik dacht: is dit wel goed? Het is een paar keer in mijn leven gebeurd - gelukkig is het aantal op één hand te tellen - dat ik op de momenten waarop ik niet mijn gevoel heb gevolgd, op de blaren heb moeten zitten. Dat geldt nu ook in deze casus. Mijn gevoel was niet goed. Ik heb daar niet op geacteerd. Ik heb daar een fout gemaakt en nu zit ik op de blaren als bestuursorgaan.

Op dat moment was het Bibob-onderzoek afgerond. Nee, niet afgerond. Excuus, want anders ga ik dat bijna ook verkeerd zeggen; dit is freudiaans. Het Bibob-onderzoek is op dat moment gestopt. Het is dus niet afgerond; punt, eigenlijk. De inhoud ervan, voor zover die er toen lag, heeft dus op geen enkel moment in de verdere procedure nog een rol gespeeld, want het onderzoek is niet afgerond. Het is stopgezet.

De **voorzitter**: U krijgt zo het woord, mevrouw Van Meenen. Ik probeer het tussentijds samen te vatten. Als ik het goed begrijp, zegt u, in mijn woorden: er is gewoon een juridische fout gemaakt in strijd met artikel 3. zoveel van het Burgerlijk Wetboek. U heeft nu gezegd: toen heb ik mijn gevoel niet goed gevolgd; toen had ik anders moeten acteren.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Er komt nog een vraag bij me op. Ik begrijp wat de burgemeester zegt en het siert haar ook om dit zo te zeggen. Ik denk dat we daar allemaal zeer blij mee zijn, maar er wordt ook van gesproken dat er naast het Bibob-onderzoek feiten ter ore waren gekomen die aanleiding waren om die verkoop stop te zetten. Dan begrijp ik het niet helemaal, want als u aangeeft "het Bibob-onderzoek klopte niet, want de verkoop klopte niet meer en daarom moesten we hem stopzetten", lijkt het alsof er twee aanleidingen waren om de verkoop stop te zetten.

De **voorzitter**: In de woorden van mevrouw Van Meenen: waren er meerdere aanleidingen?

Burgemeester **Stemerdink**: Ik heb die tekst ook gelezen. Dit zijn ook mijn woorden geweest in de richting van de onderzoekers. Ik had maar één feit. Laat ik het daarbij houden. Ja, dat.

Ik ga verder met de beantwoording van de vragen. Ik denk dat ik hiermee een aantal vragen van u heb beantwoord. Dan het puntje van vooruitkijken. Hoe gaat het nu? Ik kan onder anderen mevrouw Kortekaas aangeven dat het gelukkig een heel stuk beter gaat. Om heel eerlijk te zijn: ik ben redelijk geschrokken van wat er lag en staat. Dat betekent dat in het afgelopen jaar ... U zult denken: is daar een jaar voor uitgetrokken? Jazeker. Er lag niets. Dat betekent dat op dit moment het gehele invulformulier voor bijvoorbeeld vastgoedtransacties is gemaakt. Dat zijn zo'n 56 pagina's. Het hele formulier voor de horeca is op een haar na gemaakt. Het hele formulier is op een haar na gemaakt voor andere zaken. Het afgelopen jaar moesten al die formulieren opnieuw worden gemaakt of eigenlijk wórdén gemaakt, want er lag niets. Die zijn nu bijna klaar. Dat betekent dat hopelijk volgende maand de hele officiële aanvraag et cetera helemaal afgerond is. Die formulieren komen er uiteraard wel op, want als je een vergunning X, IJ of Z aanvraagt of een transactie doet, tik je dat in en kom je op dat formulier terecht. Hebben we stilgezeten? Nee, zeker niet, want ik heb ook geconstateerd dat er de afgelopen jaren niet is gekeken of horeca- en alcoholvergunningen nog wel bij de tijd zijn, als ik het zo mag samenvatten. Dat betekent dat alle lopende vergunningen die er nu zijn, gecontroleerd zijn. Dat is ook een behoorlijke uitdaging geweest. De vergunningen die niet meer overeenkomen met bijvoorbeeld de inschrijvingen in het register van de Kamer van Koophandel, worden nu allemaal opgepakt. Het zijn er meer dan één, zal ik maar zeggen. We hebben nu afgesproken dat we er waarschijnlijk per kwartaal tien tot twaalf gaan doen - in mijn woorden hoort u dus al dat het er meer dan tien zijn - juist om al die vergunningen weer gelijk te gaan trekken en weer te gaan controleren. Zoiets vergun je voor vijf jaar. Na vijf jaar ga je weer opnieuw kijken, maar dit betekent natuurlijk ook dat ik en wij als gemeente de ondernemers er ook op moeten attenderen dat zij melding moeten maken van een wisseling van bestuurders in een bepaalde onderneming. Vergunningen, bijvoorbeeld een alcoholvergunning, zijn immers gekoppeld aan een bestuurder. Bij vrij veel huidige vergunningen - meer dan de helft - die zijn verstrekt, is de betreffende bestuurder niet meer actief in die onderneming. Ik constateer dat dit achterstallig onderhoud is. Al die dingen zijn het afgelopen jaar gemaakt. Die tijd was ook nodig.

De Bibob-beleidsregels worden herzien. Nee, die ga ik niet op de site zetten. Die gaan wij uitvoeren. Ik hoop, refererend aan datgene waarmee ik begon, dat uw raad wat dit onderwerp betreft

daarmee een wat meer senang gevoel krijgt dat een Bibob-procedure gewoon onderdeel gaat uitmaken van het functioneren van een professionele organisatie. Dat zou het namelijk moeten zijn. Voor uw geruststelling: er hebben de afgelopen anderhalf à twee jaar al diverse Bibob-onderzoeken gelopen zoals die ook horen te lopen. Een aantal woordvoerders vroegen daar ook naar.

Er is hier dus ongelofelijk veel van geleerd. De leerpunten ... Eén grote fout absoluut mijnerzijds; ik durf wel te zeggen: een blunder. Daarmee is immers heel veel boven de markt blijven hangen. Dat was niet nodig geweest. Ik hoop dat ik hiermee al uw vragen en punten heb beantwoord.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Ik ga in op de overige vragen, eigenlijk aanvullend op wat de burgemeester volgens mij goed uiteen heeft gezet. Allereerst sluit ik me aan bij de waardering voor de onderzoekers. Ik weet dat zij in het proces heel wat stukken hebben moeten doorploegen en heel wat interviews hebben moeten doen. Ik moet eerlijk zeggen dat ook ik, toen ik op een gegeven moment op dit onderwerp kwam, bij heel veel zaken dacht: hoe zit dit nou precies? Ik moet zeggen dat ook het onderzoek en een aantal documenten die daarbij naar boven zijn gekomen, mij net als ons allen toch meer inzicht hebben gegeven in hoe het proces eigenlijk is gelopen. Maar hoe dan ook, het blijft uiteraard spijtig hoe het uiteindelijk is afgerond, maar ik denk dat we allemaal die conclusie delen. We hadden natuurlijk allemaal graag een andere uitkomst gezien, maar we weten hoe het allemaal is gelopen.

Ik denk dat ik het beste kan beginnen met het punt waarop ik als portefeuillehouder in beeld kwam. Toen was het leed al geschied, zal ik maar zeggen. Het onderdeel van het afbreken van de Bibob was destijds gebeurd en we zijn toen in een juridisch geschil geraakt met Boris Bayer. Terwijl het er in eerste instantie op leek dat wij nog best wel sterk stonden in dat proces, bleek eigenlijk al snel daarna dat dat helemaal niet het geval was. Ik merkte destijds ook bij ons dat er eigenlijk dezelfde onduidelijkheid over de Bibob was, zoals we eigenlijk zojuist hebben besproken. Gaandeweg, ook in overleg met de advocaten, en gaandeweg in het proces - er zijn destijds ook signalen van de rechter geweest die misschien niet altijd direct op papier hebben gestaan, maar ook gesprekken tussen onze advocaten en de advocaten van Bayer - bleek dus dat de Bibob, zoals u nu weet, al wegviel als een van de ontbindende factoren waar we altijd over hebben gesproken. Daarna hadden we natuurlijk de wensen en bedenkingen, maar u heeft in het stuk ook kunnen lezen dat er qua timing al eerder, eigenlijk te snel, een handtekening is gezet en een afspraak is gemaakt. Dat was eerder dan eigenlijk had gemoeten in het proces. Dat betekent uiteindelijk dat wij hele duidelijke signalen kregen dat de verkoop werd gezien als - zo noem ik het maar even - een volledige verkoop en dat wij dus ineens heel zwak stonden. Op dat moment hebben we heel snel moeten nadenken: willen we nou nog doorgaan? Want op dat moment was er al een bodemprocedure gestart. Die bodemprocedure hield eigenlijk in: iedere dag dat wij niet leverden, dus het Ambachts- en Baljuwhuis niet leverden, kwam er een dik bedrag bij. Op het punt vlak voor de schikking liepen we een risico van ongeveer € 1,6 miljoen, € 1,7 miljoen en dat liep iedere dag op. Op dat punt, dat wetende, hebben we moeten acteren. Toen heb ik intern ook juridisch nagevraagd wat mijn of ons mandaat als wethouder of als college was om dit uit te voeren: heb ik daar mandaat voor en kan ik dat op dit moment zonder ruggenspraak of overleg met de raad doen? Dat voelde niet goed; dat zeg ik heel eerlijk. En natuurlijk voel je je daar op dat moment onzeker over, maar het punt is dat je op dat moment heel snel moet schakelen en heel snel moet handelen. Er was op dat moment geen tijd om iets te organiseren of bij elkaar te roepen, want het was een kwestie van dagen of uren om uiteindelijk zo'n schikking voor elkaar te krijgen. Als ik u zeg wat het risico was, dat continu opliep, dan denk ik, dan ben ik er echt van overtuigd en dan durf ik met de hand op mijn hart te zeggen dat we relatief gezien nog goed zijn weggekomen, ook kijkend naar de onderhandelingen die we hebben gehad, die zeker niet makkelijk waren en waarin echt wel meer werd geëist. Dat is in ieder geval mijn verhaal en mijn uitleg bij de schikking waartoe we zijn gekomen. Ik hoop dat dit u wat helderheid geeft over het proces en over waarom we op dat moment op die manier hebben gehandeld.

Ik wil meteen doorgaan met de verschillende beslispunten, waar ook aan is gerefereerd. Ik zou graag willen benadrukken dat het feit dat beslispunt 2 als een apart beslispunt staat genoemd, niet betekent dat dat de voornaamste conclusie of aanbeveling is. Zo hebben we dat echt niet bedoeld. We hebben alleen gedacht: dat bestuurskrachtonderzoek komt eraan en dit is een goed punt om daarin mee te nemen. Ik wil dus heel duidelijk maken dat wij dit niet hebben gezien als een van de belangrijkste punten. Nee, absoluut niet. De belangrijkste aanbevelingen zitten absoluut op de andere punten die we zojuist hebben genoemd. Ik denk dat wij wat dat betreft prima zouden kunnen leven met de suggestie die bijvoorbeeld de heer Deuzeman doet en prima zouden kunnen leven

met een amendement, van uw kant of breder gesteund, om dat beslispunt bijvoorbeeld te schrappen of om te bouwen in de zin van: we geven dit rapport inderdaad mee aan het bureau. Op dat punt kunnen wij u eigenlijk heel goed volgen.

De burgemeester heeft natuurlijk al heel veel gezegd. Welke lessen zijn er? Daar wil ik graag nog iets aan toevoegen. We hebben ook bijlage 2 meegestuurd. Daarin reageren we als college eigenlijk al op veel aanbevelingen in de zin van: hoe daarmee om te gaan? In ieder geval ook vanuit mijn portefeuille en vanuit vastgoed weet u inmiddels ook dat we echt serieus bezig zijn gegaan en serieus de handschoenen hebben opgepakt om dat verkoopbeleid meer handen en voeten te geven en om dat duidelijk te maken. Dat is eigenlijk ook een directe resultante van wat we hebben mee-gemaakt met het AB-huis. We hopen ook dat we daarmee, met de processen en de afspraken die we daar met elkaar maken, in de toekomst dit soort zaken kunnen voorkomen. Dit zijn de lessen.

Het CDA heeft gevraagd: kunt u ons ook informeren via een informatiebrief? We hebben nu gezegd: bij de P&C. Ik kan me best voorstellen dat dat een informatiebrief is bij de P&C-producten. Ik denk dat het ons niet zo heel veel uitmaakt als u dat graag op die manier wilt. Als dat breed gedragen wordt, is dat wat ons betreft dus uitstekend.

Als ik iets vergeten ben, hoor ik dat vast nog wel in de tweede termijn.

De **voorzitter**: Er is een beroemde uitspraak in de politieke geschiedenis: "Het boetekleed ontsiert den man niet". Was getekend: de toenmalige - van 1901 tot 1905 - minister-president Abraham Kuyper, die op zijn manier door het stof ging. Hij zei dus: "Het boetekleed ontsiert den man niet." Ik constateer dat je dat ook kan toepassen op "den vrouw", zoals de burgemeester volgens mij heel elegant gedaan heeft. Ik concludeer dat de burgemeester met betrekking tot het Bibob-beleid uiteen heeft gezet dat dat in de reguliere bedrijfsvoering gewoon volkomen afwezig en niet bekend was in de gemeenschappelijke werkorganisatie - die we toen deels ook nog waren - en op het pad naar weer een eigen zelfstandige organisatie en dat na de ervaring met het AB-huis met man en macht gewerkt is om dat op de rails te zetten. Ze heeft er ook een aantal voorbeelden van gegeven dat dat inmiddels op de rails gezet is, dat dat toegepast is en dat er gewoon keihard aan gewerkt is om dat op touw te zetten. Ik spreek nu even als voorzitter: ik denk dat dat heel overtuigend voor het voetlicht is gebracht. Ik denk dat wethouder De Bruijn duidelijk heeft gemaakt dat er zo opportuun mogelijk is gehandeld zoals op dat moment naar de vaste overtuiging van het college geboden was om grotere schade te voorkomen. Dat neemt niet weg dat beide portefeuillehouders en het college en natuurlijk ook de raad ongelukkig zijn met de uitkomst dat het € 350.000 heeft moeten kosten. Dat is de kwestie van het vertrouwen, dat ook D66 heeft aangekaart: dat tast het vertrouwen aan en dat vertrouwen moet hersteld worden. Ik denk dat er door het college voorbeelden van zijn gegeven dat er nu hard aan gewerkt wordt om dat vertrouwen te herstellen. Ik denk dat dat heel belangrijk is.

Is er behoefte aan een tweede termijn, met vragen aan portefeuillehouder Stemerding en wethouder De Bruijn?

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter, nog niet al mijn vragen zijn beantwoord.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Posthuma** (PvdA): Mijn vraag ging over het onderzoek dat in januari 2023 is uitgevoerd: wie heeft daartoe de opdracht gegeven en waarom is dat eigenlijk überhaupt uitgevoerd?

De **voorzitter**: Dat was een vraag aan portefeuillehouder Stemerding.

Burgemeester **Stemerding**: Voorzitter. Geen idee. Het is mij niet bekend. Ik heb naar aanleiding van de technische vragen mijn e-mailbox zelfs nog ondersteboven gekeerd, alle postbussen nagekeken et cetera, omdat ik echt bang was dat ik iets had gemist. Ik moet constateren dat ik helemaal niets, maar dan ook helemaal niets daarover heb aangetroffen en dat het mij ook helemaal niets zegt. Maar goed, gezien mijn licht chaotische karakter kan ik, wat dat tweede deel betreft, dingen zijn vergeten. Ik ben dus gaan terugzoeken, maar ook toen ik de vraag kreeg ... Ik ben er pas van op de hoogte gesteld tijdens het interview met de onderzoekers. Ik heb geen flauw idee.

Ik weet ook niet waar het over gaat of waarom en hoe of wat. Ik heb daar niets van kunnen terugvinden, noch in mijn geheugen, noch - dat is misschien nog belangrijker - in mijn stukken, in mijn mailboxen et cetera of in documenten. Ik kan het niet mooier maken.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Het is spijtig om te zeggen, maar het verhaal van mijn kant is eigenlijk een beetje hetzelfde, wat heel vreemd is, want in de tijd dat dit speelde, was ik al wel bezig met dit project. Daarom is het heel raar dat ook ik er eigenlijk sinds dit onderzoek mee word geconfronteerd dat er kennelijk een onderzoek is uitgevoerd. Uw vraag was ook: was dit dan gereleeteerd aan de schikking? Nee, dat heeft daar helemaal niks mee te maken. Sterker nog: ook ik heb mijn hele mailbox omgekeerd. Er is gewoon niks te vinden. Ik weet dus ook niet wat de inhoud is. Er is geen document terug te vinden. We kunnen het ook niet mooier maken dan het is.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik ben natuurlijk een beetje verbaasd door het antwoord, maar ik zie natuurlijk ook de oprechte verbazing op uw gezichten. Dat lijkt me helder, maar ik neem aan dat er een rekening is gestuurd of dat er een bepaald bedrijf is genoemd door de betreffende ambtenaren.

Wethouder **De Bruijn**: Wat ik weet, is dat we een opdrachtbevestiging hebben, inderdaad van een bepaald bedrijf. Daarna is er niks.

Burgemeester **Stemerding**: Die heb ik zelfs niet.

De heer **Posthuma** (PvdA): Moeten we dan het bedrijf even gaan bellen om te vragen waar het onderzoek naar heeft gedaan? Dit wordt natuurlijk wel een beetje komisch, maar het is helemaal niet komisch. Dit is toch heel gek? Het is toch wel belangrijk, omdat dit rond die schikking is geweest. Wat het ook zo gek maakt ... Er ging een verhaal de rondte dat je ook in het onderzoek ziet terugkomen. Enerzijds wordt er gezegd dat het onderzoek gestopt is, maar dat een aantal ambtenaren nog het idee hebben dat het afgerond is, dat het nog aan het lopen is. Misschien is dat het volgende fantoomonderzoek dat kennelijk rondzwerft, maar het is bijzonder gek. Kan dan door het college nog worden toegezegd dat het toch even bij die firma te rade gaat om te achterhalen wat er nou precies gebeurd is? Want dit is toch wel tamelijk bizar.

Wethouder **De Bruijn**: Uiteraard hebben we daarmee contact gehad. Daar is op dit moment nog niks uitgekomen. Mocht dat wel zo zijn, dan laten we het u weten. Maar ik wil graag nog iets toevoegen. Er wordt "een financieel onderzoek" genoemd, maar wij hebben ook zitten denken wat op dat moment nou de relevantie was van het doen van een financieel onderzoek. Dat zeg ik na hetgeen de burgemeester nu al heeft gezegd. Eigenlijk waren de verschillende bevindingen er op dat moment al. En die rechtszaak liep al. Wat dat betreft is het ook volkomen onlogisch - tenminste, in onze gedachten - om dat op dat moment te doen.

De **voorzitter**: Ik hoor de wethouder zeggen: mochten er alsnog gegevens of feiten binnenkomen, dan zullen die aan de raad bekend worden gemaakt. Dat noteer ik dus als toezegging. Maar ik begrijp van hem en van mevrouw Stemerding dat dat niet waarschijnlijk is. Zijn er nog andere vragen in de tweede termijn? O ja, nog de eerste termijn. Het loopt door uw vragen een beetje over in de tweede termijn. Ik stel voor dat we nu naar de tweede termijn overgaan, in dezelfde volgorde. Mevrouw Van Meenen heeft geen behoefte aan een tweede termijn.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Ik heb ondanks uw uitstekende samenvatting van onze mening toch een bijdrage in de tweede termijn. Allereerst deel ik wel een beetje de verbazing van mijn PvdA-collega Posthuma over het fantoomonderzoek, maar ik zie dat die verbazing breder gedragen wordt. Ik zei net dat ik bang ben dat ik het gewoon nog geloof ook; het zou zomaar zo gebeurd kunnen zijn.

Dan de opmerkingen van de burgemeester en de wethouder. Het verbaasde u dat de Bibob expliciet in het raadsvoorstel stond. En inderdaad, met terugwerkende kracht ... U heeft later toegelicht dat we daar eigenlijk heel lang weinig procedures op hadden. Het kwam vanuit het college. We gingen ervan uit dat dat er dan in hoorde als je iets verkocht, want zo vaak verkopen we gelukkig geen AB-huis in Voorschoten. Het verhaal van de burgemeester aanhorend, is dat wel een beetje merkwaardig. Je hebt het idee dat er toch ergens een betere oplossing had moeten zijn dan dit. Ik wil daarmee niets afdoen aan het relaas van de burgemeester, maar je vraagt je af waar de uitweg dan was geweest die wél tot een nette oplossing had geleid. Maar goed, ik ben geen jurist en ook

geen burgemeester; godzijdank, zeg ik daar maar bij. We mogen vooral zeggen dat we hier voortaan scherper op moeten zijn. Daar moet dus ook duidelijk doorlopend juridisch advies op volgen, maar ik neem aan dat dat exact is waar nu op gelet wordt door het college.

Ik heb veel waardering voor de uitleg en de verontschuldiging van de burgemeester. Om eerlijk te zijn hebben we best begrip voor de situatie; dat hadden we eigenlijk vanaf het begin al. Het gaat om een organisatie én een burgemeester die op dat moment weinig ervaring hadden met dit soort procedures en die nergens op konden terugvallen. We vonden het alleen wel heel belangrijk dat dit uitgesproken werd. Wat ons betreft, wat onze fractie betreft, is hiermee dus heel veel kou uit de lucht. Dat geldt ook voor wat de wethouder net zei. Ik vind het goed dat we toegelicht hebben gekregen waarom het besluit tot de schikking genomen werd. Ik vind dat persoonlijk namelijk best verdedigbaar, maar we kwamen op een gegeven moment met zo'n juridisch haakje in de zin van: u had eigenlijk stiekem al toestemming gegeven. Dat viel niet zo lekker, omdat dat een klein beetje voelde alsof je gebruikt werd. Ik waardeer deze openheid en ik denk inderdaad dat dit waarschijnlijk de beste handelwijze was en wat dat betreft dus niet verwijtbaar was.

Ik kreeg zojuist nog wel een simpele vraag ingefluisterd door mijn collega: is er niet gewoon overwogen om het AB-huis te overhandigen, omdat er eigenlijk dus geen indicatie was dat er een direct probleem was vanuit de Bibob? Dat was natuurlijk ook een mogelijkheid geweest. Heeft dat op tafel gelegen of is dat nooit meer ter sprake gekomen?

De **voorzitter**: Kunt u die opmerking herhalen?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Er werd geëist dat het koopcontract nagekomen werd. Dat hadden we natuurlijk ook gewoon kunnen doen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik denk dat u aangeeft dat er bij alle waardering iets blijft knagen. Ik denk dat dat natuurlijk voor ons allemaal geldt.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Het is meer een vraag hoe dat in deze processen loopt. Ik denk dat veel van de kou uit de lucht is, zoals ik al zei.

Mevrouw **Schroot** (D66): Voorzitter. Ik denk dat wat de heer Deuzeman heeft verwoord, aardig overeenkomt met het gevoel bij onze fractie. We hebben heel veel waardering voor de openheid van de burgemeester en de wethouder, want daarmee is er een hoop kou uit de lucht. Dat is gewoon heel belangrijk naar onze inwoners. En we zijn allemaal mensen; we maken allemaal wel een keer een fout. Daar wil ik het voor dit moment bij laten. U mag het zo weer samenvatten.

De **voorzitter**: De temperatuur loopt op.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik heb geen behoefte aan een tweede termijn, maar wij zijn wel blij met het boetekleed en dat iemand de verantwoordelijkheid neemt om de fouten op zich te nemen, ook al zijn die vanwege allerlei kennis die er niet was, niet verwijtbaar. Al met al is het voor ons dus helemaal prima zo.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Deuzeman en mevrouw Schroot: de woorden van het college bij monde van de burgemeester en de wethouder getuigen van zelfinzicht. Zij geven goed aan wat er niet goed is gegaan en wat ze eventueel anders hadden moeten doen. Dat stemt ons zeker positief. Wat bij ons nog wel beklijft, is dat ik het verhaal dat de burgemeester eloquent vertelt, eigenlijk niet uit het KWINK-rapport zelf kan halen. Dat staat er namelijk niet in. Ik denk dat onze fractie daar anders op had gereageerd als het verhaal dat de burgemeester nu vertelt, in het rapport had gestaan. Dan hadden we daar een andere appreciatie van gegeven. Ik weet niet precies hoe dat zo gekomen is. Ik krijg graag nog een reactie van de burgemeester, want dat maakt het voor mij ... Ik moet in de wij-vorm praten. Dat maakt het voor onze fractie wel wat helderder en duidelijker.

We zitten naar aanleiding van een opmerking van de wethouder ook nog een beetje met iets anders. Overigens ook complimenten aan de wethouder voor het geven van meer inzicht in wat het schadebedrag had kunnen zijn; hij sprak over een behoorlijk forse post. Maar de advocaat van de tegenpartij is ook niet gek en heeft die inschatting mogelijk ook kunnen maken. Dan blijf ik altijd heel nieuwsgierig, achterdochtig zoals ik soms ook ben: waarom wil iemand dan voor € 350.000

schikken, terwijl hij er bij wijze van spreken meer dan € 1 miljoen uit kan halen? What's the catch, om het zo maar te zeggen? Daar kom ik nog niet helemaal uit. Ik weet ook niet wat er is en ik weet niet of we er ooit een vinger achter krijgen, maar dit is wel een soort onbevredigend gevoel dat ik hieraan overhoud. Misschien kan de wethouder hier nog even op reageren om dat misschien deels ontorechte gevoel bij mij weg te kunnen nemen.

Concluderend moeten we wel zeggen dat het ten aanzien van de hele AB-huisverkoop behoorlijk chaotisch was, maar waar ik me echt behoorlijk - en misschien nog wel meer - druk over maak, is hoe het met de hele Bibob binnen de gemeente Voorschoten was gesteld. Daar ben ik me misschien nog veel meer kapot van geschrokken dan van de € 350.000 die we hebben moeten betalen. Dit is misschien heel veel bewoners niet bekend, maar als je jarenlang op die manier al je vastgoedtransacties naar buiten en naar binnen en al je horecavergunningen niet goed getoetst hebt, is het hier wat dat betreft eigenlijk een soort crimineel walhalla geweest. Dat vind ik echt, echt een grote schande, echt een grote schande. Ik kan niet genoeg benadrukken hoe ongelofelijk erg dat is geweest en hoe ongelofelijk we als Voorschoten voor joker hebben gestaan in de regio en in Nederland. Daar wil ik echt nog even een heel stevig politiek punt van maken, want dat vind ik echt oprecht heel erg. Ik hoop dat we hier als Voorschoten en als gemeenteraad echt van kunnen leren, omdat dit echt nooit, maar dan ook echt nooit meer moet gaan plaatsvinden.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. Ook wij willen onze waardering uitspreken voor de burgemeester en haar verontschuldiging met betrekking tot hoe deze zaak verlopen is. Ook dank voor de toelichting op het proces en de stand van zaken met betrekking tot het Bibob-beleid. Ik benadruk ook de woorden van de heer Posthuma: wij hebben dat in Voorschoten wel nodig. Vandaar ook grote waardering omdat u dat zo goed opgepakt hebt.

Burgemeester **Stemerdink**: Voorzitter. Er zijn nog drie vragen of drie punten voor mij. In de eerste plaats dank voor uw woorden. Ik neem de politieke verantwoordelijkheid oprecht ongelofelijk serieus, want dat is ook wat vertrouwen in de politiek maakt. Zoals ik al eerder zei, is fouten maken menselijk. We zijn allemaal mensen, zoals we hier bij elkaar zitten. Dat ben ik ook. U kunt ervan op aan dat ik, of het nou gaat om gisteren, vandaag of morgen, er te allen tijde eerlijk voor zal uitkomen als ik een fout heb gemaakt, zoals dus ook in dit geval. Nogmaals dank voor uw steun daarin en voor de woorden die u daarover in mijn richting heeft gesproken.

Zoals ik al zei, zijn er nog drie punten. Als ik de vraag van de heer Deuzeman goed heb begrepen, vroeg hij of het pand niet toch had kunnen worden overgedragen. Het onderzoek was niet afgerond en daarmee was er ook geen inhoudelijke conclusie; punt. Bij een transactie rond je onderzoeken af. Het antwoord had ja kunnen zijn en had nee kunnen zijn. Dat is gerelateerd aan het onderzoek. O jee, heb ik nu weer zes vragen opgeroepen? De wethouder gaat natuurlijk over de overdracht, maar het onderzoek is stopgezet; punt. Daarmee was er ook geen inhoudelijke beoordeling daarvan mijnerzijds als bestuursorgaan; misschien is het goed om dat nog op te merken.

De heer Posthuma zei dat het verhaal niet zo duidelijk naar voren komt in het rapport. Dat heb ik ook geconstateerd. Dit is het verhaal dat ik heb verteld aan de onderzoekers. Het rapport is logischerwijs een samenvatting ... Excuus, het rapport is logischerwijs een weergave van wat alle gesprekken hebben opgeleverd. Dit is het verhaal; dit is het besluit dat ik heb genomen en dit zijn de feiten waarop ik dit besluit heb genomen. Het is uiteraard een onafhankelijk onderzoek. Toen ik het las, heb ik het uiteraard laten staan, want onafhankelijk is onafhankelijk. Daarmee was voor mij de conclusie wat ik al wist. Eén: een fout gemaakt. Maar twee: ik ben blij dat ik deze zelfreflectie heb en dat ik dat vandaag ook met u heb kunnen delen.

Dan het punt van zowel de heer Posthuma als mevrouw Kortekaas over de Bibob. Het is inderdaad waar dat we daar een achterstand hebben. Die zijn we nu dus aan het inlopen, met grote dank aan de echt top-Bibob-medewerker die wij nu hebben. Zoals ik u al aangaf, is het een buitengewoon ingewikkeld werkje, omdat je de pagina's ook moet gaan uploaden. Als je bijvoorbeeld op vraag 1 ja zegt, ga je naar vraag 10. Het is niet makkelijk geweest, maar we lopen de achterstand in. Dat ziet ook de regio en dat zien hopelijk ook anderen die denken dat Voorschoten het niet zo nauw neemt of wat minder regels heeft. Die tijd ligt achter ons, maar ook daar ben ik verantwoordelijk voor. Ik ben ook verantwoordelijk voor alles wat er tien of vijftien jaar wel of niet is gebeurd. Zo werkt het namelijk in de bestuurlijke wereld. Daarmee constateer ik dat ook ik daar de afgelopen vijftien jaar onvoldoende op heb ingezet, maar die tijd is voorbij. We lopen in. We doen dat met een sneltreinvaart en we trekken elke dag dat we bezig zijn een been bij.

Nogmaals dank aan de commissie. Hiermee zijn de vragen wat mij betreft beantwoord.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Ik ga nog in op twee vragen. Eén vraag heeft een overlap met de beantwoording door de burgemeester: hadden we het niet kunnen overhandigen of leveren? Eén punt is eigenlijk al genoemd: als je uiteindelijk levert, moet je een afgerond Bibob-onderzoek hebben. Anders kan dat niet. Los daarvan: op het moment dat ik instapte, was dat eigenlijk al een gepasseerd station. De verhoudingen waren dusdanig verziekt dat er op dat moment eigenlijk niet eens meer de wil was om het pand te krijgen, maar dat er meer gedacht werd aan een schadevergoeding. Ik denk dus dat dat op dat moment een gepasseerd station was, maar laat ik het zo zeggen: dit "crossed my mind" uiteraard.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Het was dus eigenlijk een soort catch 22: we konden het pand niet terughalen, want er was geen Bibob, maar we mochten het ook niet leveren, want er was geen Bibob. Het is dus een hele rare juridische situatie waarin we terecht kwamen.

Wethouder **De Bruijn**: "Een rare juridische situatie" is volgens mij een goede conclusie.

Dan rest nog de vraag van de Partij van de Arbeid: wat was de catch bij het bedrag waartoe we zijn gekomen? Ik denk dat er niet per se een catch is. Ik heb eigenlijk meteen bij de eerste gesprekken heel laag ingezet. Ik heb ook echt aangegeven dat ik ieder bedrag waar we uiteindelijk op uitkomen, goed moet kunnen uitleggen aan de raad en aan de inwoners van ons dorp. Dat was de eerste inzet. Ik denk dat we uiteindelijk ook heel goed hebben gekeken naar eerdere zaken, naar eerdere uitkomsten van dit soort zaken en naar de onderbouwing: welke schade is er geleden aan de andere kant en welke kosten zijn er gemaakt? Ik denk dat we uiteindelijk op een redelijk realistisch bedrag uit zijn gekomen. Ik denk dus ook dat we het goed onderbouwd hebben.

De **voorzitter**: Nog een laatste reactie van de heer Posthuma.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik had nog één vraag over het financiële onderzoek in januari 2023 waar we het eerder over hadden. De wethouder heeft gezegd dat hij dat nog even gaat checken bij de firma. Zou de wethouder ook in de eigen boeken kunnen checken of er ooit een rekening is verstuurd dan wel of er geld is overgemaakt voor het betreffende onderzoek?

Wethouder **De Bruijn**: Voor zover ik weet, is dat niet zo, maar we gaan dat dan nog nakijken.

De **voorzitter**: Dat hoort dan bij die eerdere toezegging; dat neem ik dan mee. Ik denk dat we aan het einde van dit agendapunt zijn gekomen. Ik begon met een citaat van Abraham Kuyper. Ik wil er nog een citaat tegenaan gooien: "Success is not final, failure is not fatal: it is the courage to continue that counts." Dat is een beroemd citaat van Churchill. Daarmee wil ik zeggen dat we praten over mensenwerk. Daar horen succes en falen bij, maar daar hoort ook de oprechte poging bij om je op te richten en beter verder te gaan. Ik denk dat dat heel duidelijk naar voren is gekomen in de discussie tussen raad en college en tussen college en raad. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Ik noem een paar belangrijke steekwoorden. "Regie" en "lessons learned" zijn belangrijke steekwoorden, maar ook "integriteit" en "vertrouwen", zowel onderling tussen raad en college als tussen raad en college en de inwoners, zijn belangrijke steekwoorden. De inwoners hebben recht op integriteit, op vertrouwen en op transparantie. Ik denk dat dat vanavond heel duidelijk naar voren is gekomen.

Dit agendapunt gaat ook nog door naar de raad. Er zijn een paar suggesties gedaan voor amendementen. Het agendapunt staat genoteerd voor de raadsvergadering van volgende week donderdag. Ik ga ervan uit dat dat gewoon kan blijven staan en dat er de komende dagen overleg is over de amendementen en de beslispunten. Die zullen er dan, ook gelet op de druk op het ambtelijk apparaat en de werkorganisatie, uiterlijk woensdagmorgen zijn. Dan kan er ook nog even naar gekeken worden. Mag ik dat zo concluderen? Ik constateer dat de commissie daarmee instemt.